

Община Варна

Весела Величкова, водещ финансов анализатор
v.velichkova@bcra-bg.com

Радостина Стаменова, финансов анализатор
stamenova@bcra-bg.com

Кредитен рейтинг на община Варна	Мониторинг*	Актуализация	Актуализация	Актуализация	Преглед
Дата на Рейтингов комитет:	18.11.2014	03.06.2015	09.06.2016	15.06.2017	05.06.2018
Дата на публикуване:	19.11.2014	05.06.2015	10.06.2016	16.06.2017	08.06.2018
Дългосрочен кредитен рейтинг:	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	BBB
Перспектива:	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна
Краткосрочен кредитен рейтинг:	A-3	A-3	A-3	A-3	A-3
Дългосрочен рейтинг по национална скала	AA- (BG)	AA (BG)	AA (BG)	AA- (BG)	AA-(BG)
Перспектива:	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна
Краткосрочен рейтинг по национална скала:	A-1+ (BG)	A-1+ (BG)	A-1+ (BG)	A-1+ (BG)	A-1+ (BG)

„БАКР - Агенция за кредитен рейтинг“ (БАКР) е третата пълноправна рейтингова агенция в ЕС, регистрирана съгласно Регламент № 1060/2009 на Европейския Парламент и на Съвета на Европа. Присъдените от БАКР кредитни рейтинги важат в целия ЕС и са изцяло равнопоставени с тези на останалите признати от Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП) агенции, без териториални или други ограничения.

„БАКР – Агенция за кредитен рейтинг“ (БАКР) присъжда на община Варна следните рейтинги:

- Дългосрочен кредитен рейтинг **BBB**, перспектива: **стабилна**, краткосрочен кредитен рейтинг **A-3**;
- Дългосрочен рейтинг по национална скала **AA- (BG)**, перспектива: **стабилна**, краткосрочен рейтинг по национална скала **A-1+ (BG)**.

Използвана е официално приетата от БАКР методология за присъждане на кредитен рейтинг на община: https://www.bcra-bg.com/files/Municipality_Methodology_2014_bg.pdf

За изработването на кредитния доклад и присъждането на кредитен рейтинг е използвана информация от оценяваната община, Министерство на финансите, Национален Статистически Институт, Агенция по заетостта, база данни на БАКР, консултанти и други източници на публична информация.

През 2017 г. икономиката на България бележи реален ръст от 3.6% (3.9% през 2016 г.), като основни двигатели на растежа на БВП отново са вътрешното потребление и износет на стоки и услуги. Салдото по текущата сметка към края на 2017 г. регистрира излишък в размер на 2 504 млн. евро (3.9% от БВП).

През 2017г. преките чуждестранни инвестиции в България намаляват със 129.5 млн. евро спрямо предходната година и възлизат на 950 млн. евро или 1.9% от БВП на страната. Повече от половината (56.5%) инвестиционни потоци, регистрирани през годината, са под формата на дългови инструменти. Инвестициите в дялов капитал отчитат спад от 70.5% на годишна база.

Към края на 2017 г. брутният външен дълг на страната възлиза на 32 350 млн. евро (63.5% от БВП). Размерът на дълга бележи номинален

спад от 4.4% спрямо края на предходната година основно поради значително понижение на външния дълг на правителството, резултат от погасяването на еврооблигациите с настъпил падеж през юли. Делът на дългосрочния външен дълг в общия външен дълг е 76.9% (78.2% към края на 2016 г.).

Данните за трудовия пазар през 2017 г. бележат рекордно високи коефициенти на заетост и икономическа активност на населението. Възходящ остава и трендът при приходите от труд. Коефициентът на безработица достига съответно до предкризисните си нива (5.7% през последно тримесечие на 2017 г.), което от друга страна изправя пазара пред проблема за структурния характер на безработица и ограничените възможности за продължаваща мобилизация на трудов ресурс в средносрочен план.

В периода 2014-2016г. ценовото равнище в страната се характеризира с наличието на трайни дефлационни процеси. От средата на 2017г. дефлацията е преодоляна и средногодишното изменение на цените достига 1.2% (спрямо ХИПЦ) към края на годината. Основен принос за нарастването на ценовото равнище имат хранителните стоки и цените на основни суровини на международните пазари.

За банковата система събитията през 2014г. доведоха до появата на потенциална опасност за банковите институции от задълбочаване на банковата криза и засягане на по-голям брой участници в този сектор. Въпреки повишения риск във финансовата система, породен от отпадането на един от основните играчи и опасност от отпадане на втори, банките в България запазиха стабилността си. Обявените на 13.08.2016г. резултати от извършения преглед на качеството на активите и проведените стрес тестове за устойчивост на банките в България показват, че банковият сектор е стабилен, добре капитализиран и публична подкрепа на банки с ресурс, финансиран от държавния бюджет, не се налага.

Размерът на собствените приходи на общините в страната нараства за шеста поредна година през 2016 г., като за този период кумулативният ръст е 40.2%, а само за последната година –

9.5%, при 4.0% за предходната година. Запазва се възходящата тенденция, очертана при приходите от местни данъци и такси, като темповете им са съответно 15.7% и 5.4% и превишават отчетените за предходната година (5.2% и 2.2%). Нарастват и приходите от собственост – 4.6%, при 6.8% за 2015г.

След две поредни години на значителни ръстове (21.0% за 2013 г. и 20.8% за 2014 г.), през 2015г. се наблюдава спад от 2.0% в приходите от продажба на общинска собственост, а през 2016 г. понижението е 19.4%. Това обаче не представлява негативен фактор с оглед еднократния характер на този приходоизточник.

След ръст от 15.3% за 2014 г., през следващата година нивото на разходите за местни дейности и дофинансиране на държавните остава почти непроменено (ръст под 1%). С най-голям дял в структурата им (47.6%) се запазват разходите за издръжка, които бележат увеличение от 4.8% на годишна база. През 2016 г. разходите за местни дейности и дофинансиране се понижават с 9.3%.

След две поредни години на свиване на просрочените задължения на общините, през 2015 г. отново се наблюдава тяхното нарастване (19.2% на годишна база) и размерът им достига 189.9 млн. лв. (159.3 млн. лв. в края на 2014 г.). Към края на 2016 г. просрочените задължения слабо намаляват до 184.4 млн. лв.

Към края на 2017 г. просрочените задължения по бюджетите на общините са 146.1% млн. лв. Те са формирани от 143 общини (53% от общия брой общини). Над 46% - или 122 общини от всички – завършват четвъртото тримесечие на 2017г. без просрочени задължения в бюджета. Намаление на просрочените задължения отчетат 34% (89 общини), като общият размер на намалението на просрочията спрямо края на 2016г. е 51.2 млн. лв. За същия период 24% от общините (78 общини) увеличават просрочените си задължения в рамките на една година общо с 12.9 млн. лв.

През 2017г. населението в България продължава да намалява със същия темп както и през предходната година – (-0.73%).

За разлика от него община Варна запазва положителния си темп на изменение, и дори леко го увеличава, което се оценява положително. Гъстотата на населението в общината остава многократно по-висока от средната за страната и продължава да се повишава, макар и слабо. Тази на страната леко намалява през последната завършена година.

Община Варна продължава да отчита по-висок дял на населението в трудоспособна възраст спрямо средния за страната. Положителен фактор представлява малко по-голямата тежест на под трудоспособното население на Варна спрямо средното за България.

Равнището на безработица в област Варна средно за 2017г. е 4.7% и намалява с 1.0 п.п. спрямо предходната година. В гр. Варна средногодишното равнище на безработица в града е 3.0%, с 0.4 п.п. по-ниско от предходната година.

След ръст от 8.3% през 2015 г., през следващата 2016г. размерът на произведената от предприятията в община Варна продукция се понижава леко с 2.9% на годишна база. В най-голяма степен намалението се дължи на спада в строителния сектор, който намалява с 38.4% (589 млн. лв.).

След две години на спад, през 2016 г. инвестициите в ДМА на предприятията в общината бележат ръст от 21.2%. Най-много за ръста на инвестициите допринася секторът на операциите с недвижими имоти (82.8%, 66.0 млн. лв.), следван от строителния (39.3%, 25.8 млн. лв.), както и „Хотелиерство и ресторантьорство“ (29.4%, 16.9 млн. лв.).

През 2016г. предприятията в общината реализират положителен финансов резултат, който е с 21.2% по-голям спрямо отчетения за предходната година.

Макар и по-малък по размер (с 10.3% спрямо 2017г. и с 10.2% спрямо 2016г.) общината отчита положителен резултат от оперативна дейност. През 2017г. той е в размер на 31 665 хил.лв., което представлява 22.1% от собствените приходи на общината за периода. Резултатът от инвестиционна дейност е също положителен, в резултат на което общината

формира положителен нетен паричен поток в размер на 72 504 хил.лв.

Собствените приходи на общината бележат ръст от 1.6% на годишна база, в т.ч. ръст на данъчните приходи в размер на 1.2%. Основно перо при данъците се запазва данъкът върху недвижимите имоти с дял 39.5%, приходите от който нарастват с 1.7%. При данъка върху превозните средства обаче се наблюдава спад от 7.8% на годишна база.

Неданъчните приходи се запазват доминирани от таксите с дял 64.2%. Приходите от такси нарастват незначително спрямо 2016г. – с под 1%. Основната такса – върху битовите отпадъци – регистрира слаб спад под 1%. Най-голям ръст е налице при таксата за административни услуги – 15.3%.

Продажбата на общинско имущество бележи значителен ръст от над 120%, достигайки 5 532 хил.лв., което е и най-високото равнище за последните няколко години.

През 2017г. текущите разходи за местни дейности и дофинансиране на държавните бележат ръст от 6.1% спрямо предходната година. Издръжката като основен елемент на текущите разходи се повишава с 2.4%, като от своя страна неин основен компонент се запазва разходите за външни услуги (дял 43.5%), които се увеличават с 8.3%.

Както към края на 2017г., така и към края на първото тримесечие на 2018г., общината не отчита просрочени задължения, което се оценява положително.

Разходите за местни дейности и дофинансиране на държавните дейности на община Варна бележат ръст от 23.7% в по-голяма степен по линия на капиталовите разходи¹ (ръст над 110%), отколкото на текущите, чието увеличение е 6.1%.

Делът на разходите за благоустрояване продължава да е волатилен и през 2017 г. нараства с 8.1 п.п. до 50.3%, което е и най-високата му стойност от 2006 г. насам. С 1.5 п.п. до 13.3% се повишава и делът на разходите за образование. За сметка на тях се понижава тежестта на останалите функции с

¹ С бюджетни средства.

изключение на *Отбрана и сигурност* и *Здравеопазване*, които остават без промяна.

Текущите разходи за жилищно строителство и благоустройство през 2017 г. растат за трета поредна година, достигайки 39 964 хил. лв., което представлява 36.9% от общите текущи разходи и ръст от 10.8% на годишна база. Както е обичайно, структурата им е доминирана от разходите за чистотата с дял 63.2%, които бележат ръст от 18.0% спрямо 2016г.

Капиталовите разходи по функцията са в размер на 36 064 хил. лв., което е със 132.3% повече спрямо предходната година, но с едва 5.4% повече спрямо 2015 г. Инвестициите по функцията представляват 84.4% от общите капиталови разходи с бюджетни средства през годината.

По-важните проекти, по чиято реализация работи общината към момента:

- „Подготовка и изпълнение на проект за развитие на инфраструктурата за отпадъчни води в агломерация к.к. „Златни пясъци“, община Варна“ на обща стойност 37 150 хил. лв.;
- „Подобряване и модернизиране на образователната инфраструктура на Професионална гимназия по горско стопанство и дървообработване „Николай Хайтов“ и на Професионална гимназия по икономика „Д-р Иван Богоров“ гр. Варна“ на обща стойност 2 800 хил. лв.;
- „Естетизация и модернизация на градската среда във Варна“ на обща стойност 34 407 хил. лв.;
- „Интегриран градски транспорт на Варна – втора фаза“ по програма „Региони в растеж“ на обща стойност 37 233 хил. лв. Срокът на приключване е януари 2021г.

Размерът на капиталовата програма през 2017 г. е 42 713 хил. лв., при 19 994 хил. лв. за 2016 г., тоест налице е повишение от 113.6%. Сумата на вложените средства от европейски фондове е 11 676 хил. лв., което представлява 27.3%, а дялът на собствените средства е 20.9%. Значителна е тежестта на финансирането от държавния бюджет.

Сравнителният анализ съпоставя основни финансови показатели на община Варна със

средните стойности на групата общини, административният център на които е и областен център (с изключение на София), изчислени на глава от населението. Отделно е дадено и сравнение с община Бургас, предвид сходния икономически профил.

Общите приходи на глава от населението на община Варна през 2016 г. са по-ниски от средните за страната и тези на община Бургас, но са близки до отчетените средно за групата общини, които са областен център. При приходите за местни дейности Варна превъзхожда както средните за страната, така и групата общини, но не и община Бургас. По отношение на собствените приходи Варна се представя най-добре в сравнителен план докато при капиталовите разходи с бюджетни средства община Варна заема най-неблагоприятна позиция.

През периода на преглед на рейтинга, кмет на община Варна е Иван Портних, като това е вторият му мандат на кметския пост. Дейността му е подкрепена от седем заместник-кмета.

Постигнатата събираемост през 2017 г. е, както следва: 65 % при данък недвижими имоти, 47 % при данъка върху превозните средства и 62 % при такса битови отпадъци.

БАКР изготвя финансова прогноза на общината за периода 2018-2020 г. Получените резултати показват, че при развитие, сходно с прогнозираното, Варна ще реализира положителен оперативен резултат през целия прогнозен период. Свободният паричен поток през последната година е с малка, в абсолютно изражение, отрицателна стойност, но средствата по сметки я покриват многократно.

Доколкото рейтингот на община Варна е ограничен от рейтинга на България, благоприятно влияние върху него би могло да окаже евентуално повишение на държавния рейтинг.

Негативно влияние би могло да окаже формирането на низходяща тенденция при собствените приходи, натрупването на просрочени задължения, понижаване на събираемостта при основните приходни пера и значително увеличаване на задължениостта. В отрицателна посока на рейтинга може да повлияе и чувствително

влошаване на икономическите общината.
характеристики на предприятията в

Основни финансови показатели

	(лева)	2017	2016	2015
Приходи за местни дейности, в т.ч.		223 573 445	135 316 922	121 416 111
Собствени приходи:		143 068 364	140 759 956	123 353 307
- данъчни приходи		82 348 196	81 379 820	65 862 360
- неданъчни приходи		60 720 168	59 380 136	57 490 947
Субсидии и трансфери за местни дейности		80 505 081	-5 443 034	-1 937 196
Капиталови разходи		42 712 952	19 994 284	51 750 271
Оперативен резултат		31 664 813	35 302 738	35 253 155
Оперативен резултат преди лихви		33 653 332	37 523 157	37 327 676
Резултат от инвестиционна дейност		40 838 946	-22 118 295	-51 296 724
Дефицит/излишък за местни дейности		72 503 759	13 184 443	-16 043 569

Резюме на протокола от Рейтинговия комитет:

Членовете на рейтинговия комитет разгледаха доклада за кредитен рейтинг на община Варна и обсъдиха факторите, определящи кредитния рейтинг. Беше подчертана липсата на просрочени задължения, ръста на приходите от продажба на общинско имущество, сравнително благоприятната демографска картина, отчетения положителен резултат от оперативна дейност, както и стабилното развитие на цялостното ѝ финансово състояние и позиционирането ѝ в сравнителен план.

Дългосрочният рейтинг по националната скала AA- (BG) и краткосрочният A-1+ (BG) бяха присъдени въз основа на позиционирането на рейтинговите характеристики на общината в сравнителен план спрямо другите субекти в България.